

Браславська О. В. д. пед. н., проф.
завідувач кафедри географії та методики її навчання
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
Соколова О. В. студентка IV курсу з/в
природничо-географічного фікультету УДПУ
e-mail: timets07@rambler.ru

РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасні перспективи інтеграції України в європейський та світовий освітній простір актуалізують потребу в дослідженні систем освіти, що сприятиме виявленню позитивних і негативних сторін досвіду інших країн й впровадженню позитивного досвіду у вітчизняну географічну освіту. За висловом видатного географа В. П. Максаковського «вивчення географії в усьому світі об'єднується головною метою, яку в узагальненому вигляді можна сформулювати так: сформувати в свідомості учня науково-об'єктивну картину рідного краю, своєї країни, всього світу і одночасно виховати його як особистість, готову до активної діяльності й застосуванню набутих знань і вмінь в різних життєвих ситуаціях» [2, с.12]. В умовах загальноцивілізаційного розвитку відбувається перехід суспільства від технократичного, індустріального типу до інформаційного, де особливо важливим є розвиток особистості, і зокрема, тенденція її освіти протягом життя [1].

Тобто, сьогодення географічна освіта покликана сформувати у кожної особистості планетарне (географічне) мислення, адже географія має великий гуманістичний потенціал, а вчителям необхідно глибоко розкривати особливості географічної картини світу [3, с. 56].

У розвинених країнах світу шкільна географія спрямована, перш за все, на забезпечення рівних можливостей для отримання якісних знань учнями, успішної життєдіяльності, набуття ними предметної компетентності.

Наприклад, у Франції, Німеччині, Італії, Росії, Польщі, Чехії, Угорщині, Болгарії, Україні географія є окремим самостійним предметом у закладах загальної середньої освіти. У США та Японії шкільна географія не є самостійним предметом, а входить до складу інтегрованих курсів як елемент суспільних або природничих наук. Крім того, у більшості європейських країн школи поряд із курсами загальної географії мають ще й регіональні курси, значну увагу приділяючи вивченню географії своєї держави. Поширені також загальні огляди певних регіонів із більш детальним вивченням окремих типових країн чи територій.

У США особливу увагу в освіті приділяють удосконаленню географічної грамотності особистості, зважаючи на те, що низький рівень географічної культури безпосередньо пов'язаний із зарахуванням географії до другорядних предметів. Тому географію вважають одним із п'яти так званих ключових предметів, а їх поглиблене вивчення визнають необхідним. У молодшій середній школі (7-9 класи) викладають стандартний країнознавчий курс під назвою „Географія світу”. Після землезнавчого вступу в ньому описують окремі регіони світу. Для старшої середньої школи (10-12 класи) американські географи розробили більш складні й проблемні курси на зразок „Географія в столітті урбанізації”. Це означає, що весь зміст предмета розміщують не за більш або менш стабільним річним курсом, а за важливими темами (модулями), які є власне географічними, а іноді й міждисциплінарними.

У Бразилії, наприклад, географія належить до найважливіших шкільних предметів, а основним методичним підходом до викладання цієї дисципліни є навчання школярів писати твори на географічні теми. Для цього використовують потужну інформаційну базу у вигляді статистичних довідників, фотографій, рекламних проспектів тощо. Кожен учень повинен щотижня підготувати доповідь за написаним твором. У початковій школі Бразилії пропонують елементарні знання з географії; у молодшій середній школі географія входить до складу інтегрованих курсів разом з історією, соціологією й політологією, на цьому рівні програма передбачає ознайомлення

з Бразилією та географією материків. Але вже у старшій середній школі географія представлена самостійними курсами фізичної та економічної географії.

Отже, більшість країн світу центральною метою у вивченні географії вбачають формування географічної культури підростаючих поколінь та формування географічної картини світу. Загальні цільові орієнтири шкільної географічної освіти у світі багатьма вченими, дослідниками визначаються такими основними положеннями: розвиток пізнавальної активності й географічного мислення учнів на основі особистісно орієнтованого навчання; розуміння та оцінювання учнями сучасних географічних процесів і явищ в історичному контексті й сьогодні; набуття учнями загальнонавчальних вмінь і навичок, необхідних у процесі вивчення географії; знання учнями основних джерел географічних знань і вмінь, користуючись якими вони повинні вміти робити оцінку змінам у географічному середовищі; набуття школярами вмінь висловлювати власні міркування в усній та письмовій формі, використовуючи понятійний апарат географічної науки; розвиток бажань і вмінь приймати щоденні рішення щодо навколишнього середовища з гуманістичної і естетичної точок зору; підготовка учнів до усвідомленого вибору певного типу майбутньої професійної діяльності з врахуванням кон'юнктури на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике. Обучение на основе исследования, игр, дискуссии. Анализ зарубежного опыта / Кларин М. В. – Рига : Педагогический центр „Эксперимент”, 1998. – 176 с.
2. Максаковский В.П. Преподавание географии в зарубежной школе. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 368с.
3. Тімець О. В. Розвиток планетарного мислення майбутнього вчителя географії як основи його професійного становлення / О. В. Тімець // Рідна школа. – 2008. – № 11. – С. 55–57.